

**MAATALOUSYRITTÄJIEN ASIAKASTYYTYVÄISYYS
TYÖTERVEYSHUOLLON TILAKÄYNTIIN LÄNSI- SUOMESSA**

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma,

Mustiala, kevät 2018

Mari Koskela

Koulutus agrologi AMK
Kampus Maaseutuelinkeinot Mustiala

Tekijä	Mari Koskela	Vuosi 2018
Työn nimi	Maatalousyrittäjien asiakastyytyväisyys työterveyshuollon tilakäyntiin Länsi-Suomessa	
Työn ohjaaja	Eero Jaakkola	

TIIVISTELMÄ

Maatalousyrittäjän työterveyshuolto tukee viljelijän jaksamista ja työhyvinvointia. Työterveyshuolto on tärkeä osa ennalta ehkäisevää terveydenhoitoa.

ProAgria Länsi-Suomen toimeksiantona suoritettiin asiakastyytyväisyyskysely, jossa selvitettiin maatalousyrittäjien tyytyväisyyttä työterveyshuollon työpaikkaselvitykseen, ns. tilakäyntiin Länsi-Suomen alueella. Selvitys tehtiin yhteistyössä Maatalousyrittäjien eläkelaitos Melan ja Työterveyslaitoksen kanssa. Kyselyllä haluttiin selvittää, kuinka tyytyväisiä tehtyyn työpaikkaselvitykseen on oltu ja mitä toiveita ja odotuksia sille on.

Kyselyyn vastasi 226 maatalousyrittäjää. Keskimäärin tehtyihin tilakäynteihin oltiin tyytyväisiä. Eroavaisuuksia tuotantosuunnan, tilakoon tai muun tekijän suhteen ei tullut esiin ja siten on huomattava, että tilojen tarpeet ja toiveet vaihtelevat yksilöllisesti. Työterveyshuollon toimijoiden on tärkeää selvittää jokaisen tilan odotukset, ottaa nämä huomioon ja pyrkiä vastaamaan niihin.

Lähitulevaisuudessa sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteen ja palveluiden uudistuessa myös työterveyshuollon sekä sosiaali- ja terveysalan toimijoiden yhteistyömallit muuttuvat. Selvää on, että myös tulevaisuudessa maatalousyrittäjille pitää olla tarjota laadukkaita työterveyshuollon palveluita hyvässä yhteistyössä eri toimijoiden kesken.

Avainsanat Työterveyshuolto, maatalous, työpaikkaselvitys, asiakastyytyväisyys

Sivut 33 sivua, joista liitteitä 20 sivua

Bachelor's Degree in Natural Resources
Mustiala

Author	Mari Koskela	Year 2018
Subject	Farmers customer satisfaction to survey of the workplace of occupational health care in Western Finland.	
Supervisors	Eero Jaakkola	

ABSTRACT

The occupational health care of farmers promotes farmer's condition and well-being at work. The occupational health care is an important role in preventative health care.

It was a commission of ProAgria Western Finland to find out farmers customer satisfaction to survey of the workplace, in other words visit to farm in occupational health care. The study was a co-operation with Farmer's Social Insurance Institution Mela and Finnish Institute of Occupational Health. A survey was made to find out how pleased farmers are with the survey of the workplace and what kind of aspirations they have for it.

The survey got 226 responses. The average of satisfaction was good. Difference between various production sectors, cultivated area (hectares) or other reasons was not found. It seems that farms have individual requirements and aspirations. It is important, that operators of occupational health care recognize it and service must meet these requirements.

In the future the form of social welfare and health care, including services will be renewed. It means that also the form of co-operating among operators of occupational health care and operators of social welfare and health care will change. It's clear, that also in the future it must be able to offer high-quality services for farmers.

Keywords Occupational health care, agriculture, survey of the workplace, customer satisfaction.

Pages 33 pages including appendices 20 pages

1	JOHDANTO	1
2	TYÖTERVEYSHUOLTO.....	2
3	TYÖPAIKKASELVITYS OSANA TYÖTERVEYSHUOLTOA.....	2
4	TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN	4
	4.1 Aineisto	4
	4.2 Vastaajat	4
5	TULOKSET.....	5
	5.1 Miksi työterveyshuolto?	5
	5.2 Tilakäynnin yleisarvosana	6
	5.3 Toimijat maatalousyrittäjien työterveyshuollossa	7
	5.4 Tilakäynnillä käsiteltävät aihealueet	8
	5.5. Avoimia vastauksia	9
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	10
	LÄHTEET	13

Liitteet

Liite 1	Kyselylomake Maatalousyrittäjien työterveyshuollon tilakäynnin asiakaspalaute
Liite 2	Valtioneuvoston asetus hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteista, työterveyshuollon sisällöstä sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta 708/2013
Liite 3	Työoloselvitys Maatalousalan työterveyshuolto -lomake (Työterveyslaitos)
Liite 4	Työolojen kehittämissuunnitelma Maatalousalan työterveyshuolto (Työterveyslaitos)

1 JOHDANTO

Työterveyshuolto on ennalta ehkäisevää terveydenhoitoa, joka tukee viljelijän jaksamista ja työhyvinvointia. Työterveyshuoltoon sisältyy kahden vuoden välein tehtävä terveystarkastus sekä säännölliset tilakäynnit. Tilakäynnillä yrittäjä saa neuvoja turvallisista työtavoista ja ehdotuksia turvallisuutta parantavista toimista tilalla. Tekemällä erillisen sopimuksen työterveyshuollon kautta saa myös sairaanhoitoa. Kansaneläkelaitos ja valtio korvaavat suurimman osan maatalousyrittäjien työterveyshuollon kuluista. Maatalousyrittäjien työterveyshuollon palveluita tuottavat paikalliset terveyskeskukset ja useat yksityiset lääkäriasemat. Vuonna 2017 valtakunnallisesti työterveyshuoltopalveluita tarjoavista toimipisteistä oli julkisia 187 kappaletta ja yksityisiä 131 kappaletta. (Maatalousyrittäjien eläkelaitos 2018)

Olen itse toiminut neuvontajärjestö ProAgria Länsi-Suomen palveluksessa maatalouden asiantuntijana mukana työterveyshuollon tilakäynneillä vuodesta 2001 lähtien. Tilakäynntejä olen tehnyt terveysalan ammattilaisten kanssa yhdessä, sekä ns. toimeksiantoina, jolloin olen tilakäynnillä yksin.

Olen suorittanut Työterveyslaitoksen koulutuksen ”Työoloselvitys Maatilalla” vuonna 2001.

Olen osallistunut työterveyshuollon yhteistyöryhmien kokouksiin ja moniin maatalouden työterveyshuoltoon liittyviin tapahtumiin ja tilaisuuksiin. Maatalousyrittäjien työterveyshuollon asiat ovat siis aina kiinnostaneet ja olleet osa työtäni.

Koska alueellamme ei ollut aiemmin juurikaan kerätty asiakaspalautetta tilakäynneistä, koin sen tarpeelliseksi. Työterveyslaitoksen valtakunnallisessa tutkimuksessa Työterveys ja maatalous Suomessa 2014 on osana tutkimusta selvitetty tyytyväisyyttä tilakäyntiin ja näihin tuloksiin vertaan Länsi-Suomen alueelta saamiani tuloksia. Työterveys ja maatalous Suomessa 2014 -tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa seurantatietoa maatalousyrittäjien työhyvinvoinnista, sekä selvittää yrittäjien tyytyväisyyttä työterveyshuoltoon, työterveyshuollosta koettuja hyötyjä sekä kehittämistarpeita ja -kohteita. Tutkimukseen haastateltiin 3117 henkilöä.

2 TYÖTERVEYSHUOLTO

Työterveyshuolto on pitkäjänteistä työpaikan ja palveluntuottajan yhteistyötä ja se kohdistuu sekä työntekijöihin, työpaikkaan että työyhteisöön. Työterveyshuollon tavoitteena on terveellinen ja turvallinen työ, työympäristö ja työyhteisö, työhön liittyvien terveysvaarojen ja -haittojen ehkäisy, sekä työntekijän terveyden ja työ- ja toimintakyvyn ylläpitäminen, edistäminen ja seuranta työuran eri vaiheissa. (Kansaneläkelaitos Kela 2018.)

Sosiaali- ja terveysministeriö ohjaa, johtaa ja kehittää työterveyshuollon lainsäädäntöä. Työterveyshuollosta säädetään työterveyshuolto-, työturvallisuus-, kansanterveys-, terveydenhuolto- ja sairausvakuutuslaissa. (Sosiaali- ja Terveysministeriö STM 2018)

Maatiloilla sovelletaan työterveyshuoltolakia (Työterveyshuoltolaki 1383/2001), kun tila on velvollinen noudattamaan työturvallisuuslakia (tila työnantajana) ja soveltuvien osin yrittäjien ja muiden omaa työtään tekevien työterveyshuollon järjestämisessä. Maatalousyrittäjälle on siis vapaaehtoista tehdä työterveyshuollon sopimus itselleen.

Viljelijä voi tehdä työterveyshuoltosopimuksen haluamansa työterveyshuollon toimijan kanssa. Työterveyshuollon kanssa tehdään toimintasuunnitelma, jossa määritellään sopimuksen sisältö.

Yrittäjät ja muut omaa työtään tekevät voivat järjestää itselleen Työterveyshuoltolain 12 §:ssä tarkoitettujen palvelujen lisäksi 1 momentissa tarkoitettuja sairaanhoito- ja muita terveydenhuoltopalveluja. (Työterveyshuoltolaki 1383/2001 § 14.)

Maatalousyrittäjän työterveyshuollon kustannusten omavastuuosuus Kelan korvauksen jälkeen on verovähennyskelpoinen maataloustoiminnan menona maatalouden tuloverolain perusteella

3 TYÖPAIKKASELVITYS OSANA TYÖTERVEYSHUOLTOA

Koska työterveyshuollon toiminnan suunnittelun on perustuttava työpaikkaselvitykseen (Valtioneuvoston asetus 708/2013, § 6.), on tilakäynti työpaikkaselvityksenä välttämätön, jotta esimerkiksi MYEL-vakuutetun 20 prosentin alennus työajan MATA- (maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki) vakuutuksen mak-
sussa säilyy.

Asetuksessa säädetään tilakäynnin sisällöstä seuraavaa: ”Työpaikkaselvityksessä on arvioitava työstä, työympäristöstä ja työyhteisöstä aiheutuvien terveysvaarojen ja haittojen, kuormitustekijöiden sekä voimavarojen terveydellistä merkitystä ja merkitystä työkyvylle. Tiedot on kirjattava selvityksestä tehtävään asiakirjaan. Työpaikkaselvitys on tehtävä toimintasuunnitelman laatimiseksi työterveyshuoltoa aloitettaessa, sen muuttamiseksi tai tarkistamiseksi työpaikan työolosuhteiden olennaisesti muuttuessa, työterveyshuoltoon kertyneen tiedon

perusteella tai työterveyshuollon toimintasuunnitelman mukaisin määräajoin. Työpaikkaselvitystä tehtäessä on hyödynnettävä työnantajan omaa riskinarviointia.” (Valtioneuvoston asetus 708/2013, § 6.)

Tilakäynti voidaan toteuttaa 1-4 vuoden välein tilan tarpeiden mukaan. Tilakäyntien välissä voidaan asioita päivittää työolohaastattelulla. Maatalousalan hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaan tilakäynneissä tulee pyrkiä tiheämpään rytmiiin, kuin neljän vuoden välein tehtävään työpaikkaselvitykseen ja suunnattuihin selvityksiin. Suunnattu selvitys tehdään esimerkiksi erityistarpeen, ongelman tai terveystarpeen perusteella. Sillä tarkennetaan ja syvennetään tietoa tilan olosuhteista.

Tilakäynnillä tulee havainnoida työhön, työympäristöön ja työyhteisöön liittyviä asioita. Työ sisältää itse tuotannon toimintaa. Työympäristö sisältää niin maaston, rakennukset, koneet ja laitteet, liikennejärjestelyt, kuin mahdolliset eläimet. Työyhteisön muodostavat ihmiset ja heidän suhteensa. (Maatalousalan hyvä työterveyshuoltokäytäntö, 2016)

Tilakäynnillä selvitettäviä asioita ovat mm. työn fyysiset, kemialliset ja biologiset altisteet, fyysiset kuormitustekijät, psyykkiset ja sosiaaliset kuormitustekijät ja tapaturmavaarat.

Tilakäynnistä laaditaan aina raportti, joka sisältää tilakäynnillä havaitut myönteiset asiat, voimavaratekijät ja toimivat ratkaisut. Raporttiin kirjataan havaitut kuormitukset ja altisteet, sekä työolojen merkitys työterveyteen. Mahdollisesti havaitut vaara- ja kuormitustekijät, sekä korjausehdotukset kirjataan raporttiin.

Tilakäynti on pääsääntöisesti maatalousyrittäjälle maksuton, sillä MYEL-vakuutetuilla tilakäyntiä korvataan osin myös valtion varoista. Valtion varoista maksetaan enintään Kelan vuosittain vahvistaman yrittäjäkohtaisen enimmäismäärän mukainen korvaus, josta vähennetään Sairausvakuutuslain (SVL) mukainen korvaus.

Vuoden 2018 alusta alkaen Kela maksaa maatalousyrittäjälle tilakäynnin kustannuksista 50 % tai 60 % sairausvakuutuslain mukaista korvausta ja enintään 40 % valtion muista varoista maksettavaa korvausta. Maatalousyrittäjä saa korvausta 100 % tilakäynnin kustannuksista, jos yrittäjä on sopinut työterveyshuollon kanssa työkyvyn hallinnan, seurannan ja varhaisen tuen käytännöstä ja toimenpiteistä. Näitä ovat seuraavat toimintasuunnitelmaan kuvattavat asiat:

- hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaiset työterveyshuollon tehtävät työkyvyn tukemisessa ja työkykyongelmien ehkäisyssä.
- Työpaikan ja työterveyshuollon yhteistyö, jonka tavoitteena on havaita varhaisen tuen tarve, seurata sairauspoissaoloja sekä laatia ja esittää työpaikan terveys- ja työkykytilannetta koskevia raportteja.
- Työterveyshuollon yhteistyötyökykyasioissa työpaikan ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Korvausta saa 90 % jos yrittäjä ei ole sopinut näistä ko. toimenpiteistä. Nämä määritellään työterveyshuollon toteuttajan kanssa tehtävässä toimintasuunnitelmassa. Korvausta maksetaan aina enintään yrittäjäkohtaiseen vuosittaiseen enimmäismäärään asti, joka vuonna 2018 on 882 €/yrittäjä/vuosi. (Kansaneläkelaitos Kela 2018)

Maatalouden asiantuntijana koen, että tilakäynnillä on suuri merkitys myös ns. tilasokeuden poistajana, kun asioita katsotaan ulkopuolisen silmin. Itse ei aina huomaa oman toiminnan vahvuuksia ja heikkouksia, kun niiden kanssa on tekemisissä lähes päivittäin. Etenkin tiloilla, joilla ei ulkopuolisia käy kovin usein tarkastelemassa tuotantoon liittyviä asioita, tämän merkitys saattaa olla hyvinkin suuri.

4 TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN

4.1 Aineisto

Työterveyshuollon tilakäynnin asiakaspalautekysely toteutettiin Satakunnan ja Varsinais-Suomen alueella. Kyselyyn valikoitiin tilat, joille oli tehty työterveyshuollon tilakäynti vuosien 2014-2017 aikana ja joiden sähköpostiosoite oli Melan rekisterissä. Kysely lähetettiin 1375 työterveyshuollon asiakkaalle Webropol-kyselynä. Vastauksia saatiin 226 henkilöltä, jolloin vastausprosentiksi muodostui 16,4 %. Kyselylomake opinnäytetyön liite numero 1.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tilaston mukaan Satakunnassa oli 31.12.2017 MYEL-vakuutettuja 3554 henkeä, Varsinais-Suomessa 5793 henkeä, yhteensä 9347. MYEL-vakuutetuista työterveyshuoltoon on liittynyt Satakunnassa ja Varsinais-Suomen alueella 30 % vakuutetuista. Koko maassa liittymisprosentti on 36 % MYEL-vakuutetuista. (Maatalousyrittäjien eläkelaitos 2018)

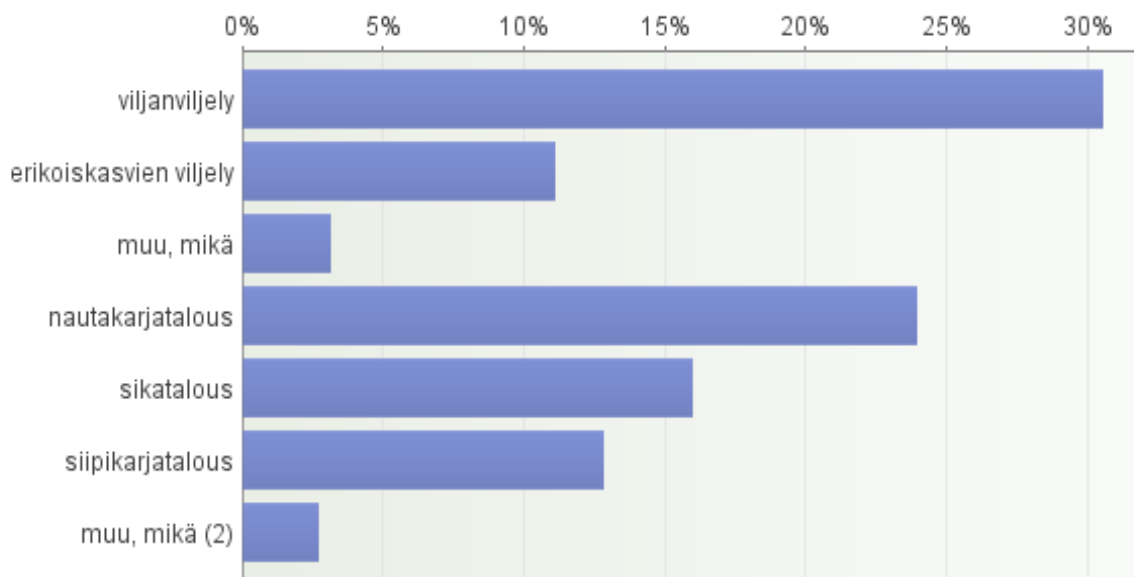
Länsi-Suomessa koko valtakunnan tasoa alhaisempi liittymisaste johtuu paljolti melko suuresta sivutoimisten maatilojen osuudesta.

4.2 Vastaajat

Vastaajista suurin osa oli 40 – 65-vuotiaita (77 %). Alle 40-vuotiaita vastaajia oli 19 % ja vain 4 % yli 65-vuotiaita. 61 % vastaajista oli miehiä, 39 % naisia.

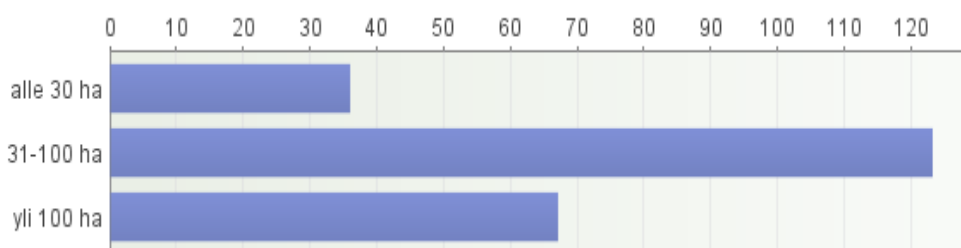
Suurin osa vastaajista oli kotieläintiloja. 53 % vastaajista oli kotieläintiloja (24 % naudatiloja, 16 % sikatiloja ja 13 % siipikarjatiloja). Kasvinviljelytiloista 31 % oli viljatiloja ja 11 % erikoiskasvitiloja.

Kuva 1. Vastanneiden tilojen päätuotantosuurta

Viljelty pinta-ala oli 16 % tiloista alle 30 ha, 54 % 31-100 ha ja 30 % yli 100 ha. Vastaaajien tilakoko vastaa keskimääräistä, sillä Satakunnassa MYEL-vakuutettujen keskimäärin tilakoko oli 31.12.2017 tilaston mukaan 46 ha/tila ja Varsinais-Suomessa 57 ha/tila. (Maatalousyrittäjien eläkelaitos 2018)

Kuva 2. Vastanneiden tilojen viljelty pinta-ala

85 % vastaajista tilan toiminta oli päätoimista, eli maatalouden osuus ansiotuloista on yli 75 %.

Vastaajista 86 % oli liittynyt työterveyshuoltoon yli 5 vuotta sitten, joten suurimmalla osalla on kokemusta työterveyshuoltoon kuulumisesta jo melko pitkältä ajalta.

5 TULOKSET

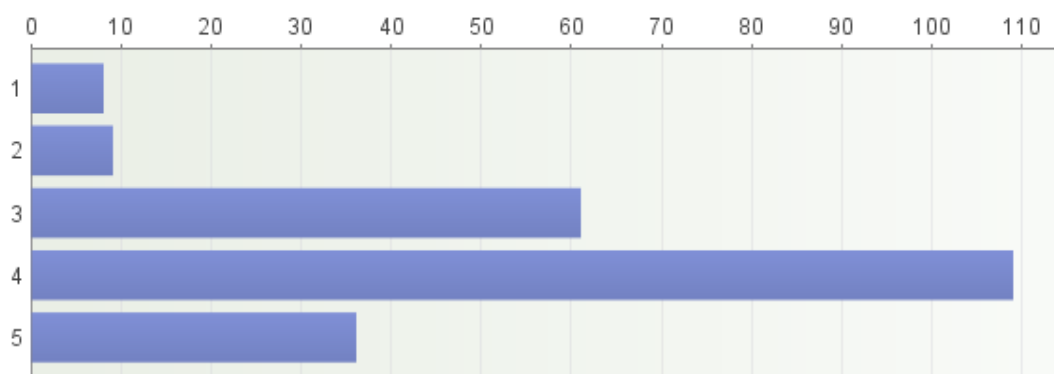
5.1 Miksi työterveyshuolto?

Kun kysyttiin, miksi työterveyshuoltoon oli liittynyt, selvästi tärkein syy oli omasta terveydestä huolehtiminen ja terveydentilan säännöllinen seuranta. Toinen tärkeä syy oli parempi palvelu ja hoitoon pääsy työterveyshuollon kautta.

Vastaajista 8 kpl koki liittymisen olleen pakollista, vaikka kyseessä oli nimenomaan viljelijän oman vapaaehtoisen työterveyshuollon järjestäminen. Työterveyshuoltoon kuuluvan MYEL-vakuutetun 20 prosentin alennus työajan MATA-vakuutuksessa on merkittävä kannustin, sillä 30 vastaajaa mainitsi sen syyksi työterveyshuoltoon liittymiseen. Vain neljä vastaajista mainitsi työterveyshuollon tilakäynnin yhtenä syynä liittymiseen.

60 prosentille vastaajista talvi on paras vuodenaika tilakäynnin tekemiseen. Tilat, joille kevät, kesä ja syksy sopivat paremmin, olivat niin vilja- ja erikoiskasvitiloja kuin eri kotieläintilojakin. Ajankohta on siten sovitettava tilan toiveiden mukaan, ei pelkästään tuotantosuunnan perusteella.

5.2 Tilakäynnin yleisarvosana

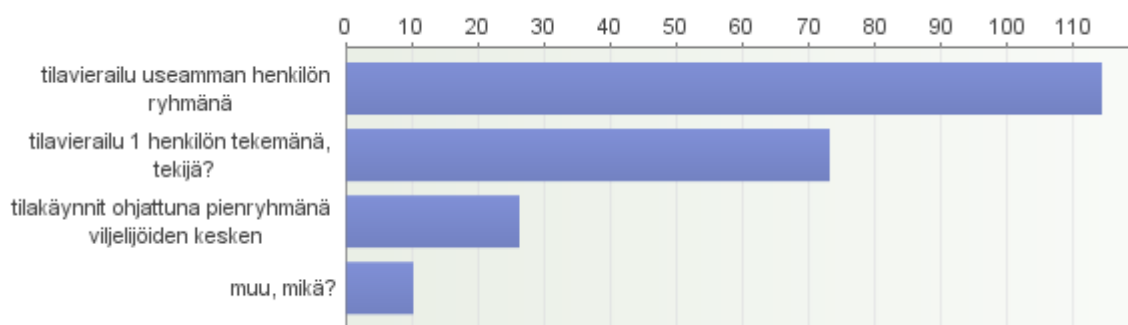
Kuva 3. Yleisarvosana tehdyille tilakäynnille

Yleisarvosanaksi tilakäynnille annettiin 3,7 (asteikolla 1-5). Keskiarvo oli sama kaikkien ja päätoimisten vastaajien kesken.

Huonoimmat arvosanat (1 ja 2) antaneet edustivat kaikkia tuotantosuuntia ja kaikkia tilakokoluokkia. Heillä tilakäyntiin osallistuneet saivat seuraavat arvostukset: maatalouden asiantuntijat 2,5, työterveyshoitajat 2,19, lääkärit 1,75 ja fysioterapeutit 1,4. Nämä tilat eivät toivoneet merkittävää muutosta tilakäynnin tekemiseen, vaan kokivat parhaaksi toimintamalliksi useamman henkilön tekemän yhteisen tilakäynnin. Näillä tiloilla ei ollut muuta yhdistävää tekijää, kuin alueellisuus. Tyytymättömistä vastaajista 25 % oli Satakunnan alueella ja 75 % Varsinais-Suomessa.

Työterveys ja maatalous Suomessa 2014 -tutkimuksessa päätoimisista maatalousyrittäjistä 20 % oli tilakäyntiin erittäin tyytyväisiä ja 71 % melko tyytyväisiä. Melko tyytymättömiä oli 6 % ja tyytymättömiä 2 %. Sivutoimisista maatalousyrittäjistä 24 % oli tilakäyntiin erittäin tyytyväisiä ja 68 % melko tyytyväisiä. Melko tyytymättömiä oli 7 %. (Työterveys ja Maatalous Suomessa 2014,171-172).

Alueellisten erojen perusteella voi ajatella, että koska tilakäyntien tekeminen on pienen toimijajoukon suorittamaa, heidän merkityksensä asiakaspalvelussa on suuri. Jokaisen toimijan henkilökohtainen innostus ja motivaatio työhön merkitsee paljon.

Kuva 4. Paras toimintamalli tilakäynnin suorittamiseen

Vastaajista suurimman osan mielestä tilakäynti useamman henkilön tekemänä yhteiskäyntinä on mieluisin vaihtoehto. Moni valitsee mieluiten myös yhden henkilön tekemän tilakäynnin. Avoimissa vastauksissa osa arvosti nimenomaan mahdollisuutta kahdenkeskiseen keskusteluun tilakäynnillä. Avoimissa vastauksissa tuli esiin kommentit ”tilanteen ja tarpeen mukaan”, joten myös tässä korostuu tilan tarpeiden huomiointi ja niihin vastaaminen.

5.3 Toimijat maatalousyrittäjien työterveyshuollossa

Hyvä työterveyshuoltokäytäntö maatalousyrittäjien työterveyshuollossa määrittelee, että työterveyshuollon asiantuntijoita käytetään tilan tarpeiden mukaan ja työterveyshuollon ammattihenkilöiden arvion perusteella. Maataloustyön fyysisen kuormittavuuden vuoksi on usein perusteltua käyttää työfysioterapeutin asiantuntemusta maatilakäynneillä. Työoloselvityksissä pyritään siihen, että maatalouden asiantuntija on käytettävissä tilakäynneillä työterveyshuollon ammattihenkilöiden tukena. (Heikkonen, Kinnunen, Kotilainen, Mäittälä Torpström, 2016, 53)

Kyselyyn vastanneiden tilakäynnillä on lähes aina (97 %) ollut mukana työterveyshoitaja. Puolella (50 %) on ollut mukana maatalouden asiantuntija ja 28 % käynneillä fysioterapeutti. Valtakunnallisesti työterveyshoitaja on mukana tilakäynnillä hieman harvemmin (89 %), maatalouden asiantuntija hieman useammin (63 %) ja fysioterapeutti hieman harvemmin (20 %) kuin Länsi-Suomen alueella. (Hirvonen, Kinnunen, Koponen, Louhelainen ym. 2014, 167)

Vastaajista valtaosan (139 kpl) mielestä ensisijaisesti työterveyshoitajan tulee osallistua tilakäyntiin. Toiseksi osallistujaksi valittiin maatalouden asiantuntija ja kolmanneksi fysioterapeutti. Myös psykologin ja lääkärin mukana oloa ehdotettiin.

Arvosanat toimijoittain (asteikolla 1-5): työterveyshoitaja: 3,9, maatalouden asiantuntija 3,81, fysioterapeutti 3,78, lääkäri 3,41.

Uusia nykyisestä toimintamallista poikkeavia ehdotuksia oli tilakäynnin tekeminen yhdessä Melan edustajan kanssa ja sen yhdistäminen maatalouslomittajien esimiesten, ns. johtavien lomittajien tekemisiin tilakäynteihin.

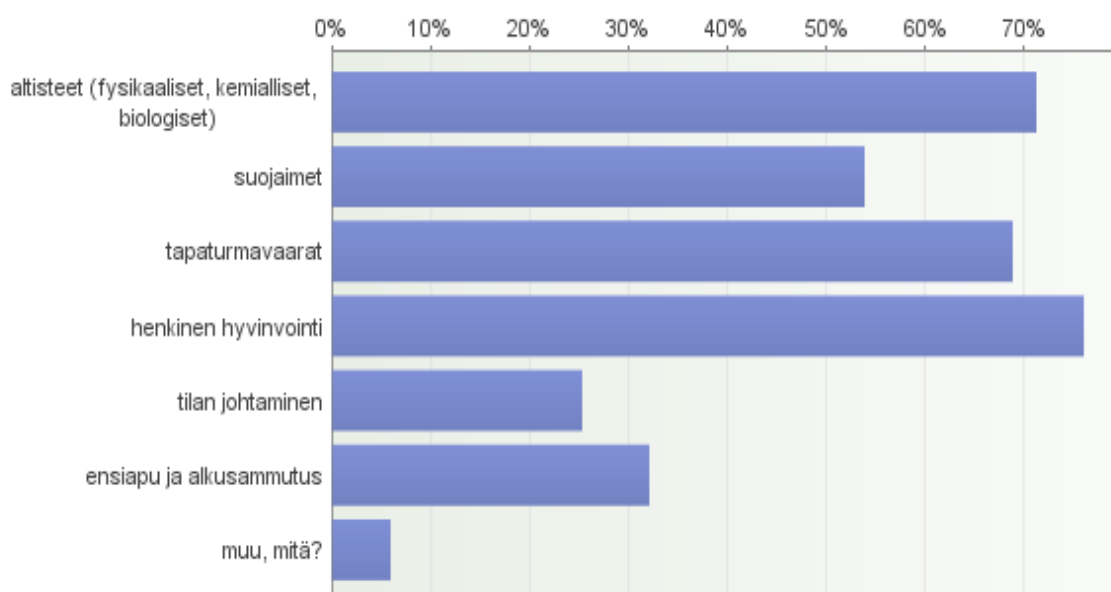
Tilakäynnin toivottiin olevan keskustelua varsinaisen työteon ulkopuolisena aikana (79 % vastaajista).

5.4 Tilakäynnillä käsiteltävät aihealueet

Tilakäynnillä käsitellään laajasti erilaisia työterveyteen liittyviä aihealueita. Tilakäynti voidaan tehdä myös ns. kohdennettuna tilakäyntinä, jolloin keskitytään vain tiettyyn aihealueeseen. Työterveyslaitoksen lomakkeella ”Työoloselvitys” on koottu käsiteltävät aihealueet. Lomakkeen käyttö tilakäynnillä on suositeltavaa. Lomake liite 3. Työoloselvitys-lomake palvelee mielestäni hyvänä muistilistana, kun tilalle tehdään ensimmäistä kartoittavaa tilakäyntiä. Jatkossa tehtävillä uusintatilakäynneillä tai kohdennetuilla tilakäynneillä lomakkeen käyttö kokonaisuudessaan ei ole kovin sujuvaa, mutta silloin lomaketta voi toki käyttää osittain.

Kyselyyn vastanneet toivoivat tilakäynnillä käsiteltävän seuraavia aihealueita: Henkinen hyvinvointi koettiin tärkeimmäksi (76 %). Altisteet (sis. fysikaaliset, kemialliset ja biologiset) koki tärkeäksi 71 %. Tapaturmavaaroja toivoi käsiteltävän 69 %. Suojaimiin liittyviä asioita toivoi 54 %. Tilan johtamiseen liittyviä asioita toivoi 25 % ja ensiapuun ja alkusammutukseen 32 %. Muuna aiheena toivottiin työergonomiaa; työasennot, taukojummat yms. ja ammattisairauksien ja tapaturmien läpikäymistä.

Ensimmäisellä kartoittavalla tilakäynnillä on perusteltua käydä läpi nämä useat eri aihealueet. Jatkossa ns. uusintakäynneillä tulisi mielestäni keskittyä vain yhteen tai joihinkin aihealueisiin, jotta asiassa päästäisiin yleistä tasoa syvemmälle.

Taulukko 5. Aihealueet, jotka koetaan hyödylliseksi ja joita toivotaan tilakäynnillä käsiteltävän.

Tilakäynnistä raportointiin suositellaan käytettäväksi Työterveyslaitoksen lomaketta Työolojen kehittämissuunnitelma, lomake liite 4. Kyselyssä ei kysytty mielipidettä raportoinnista. Käytännössä olen huomannut viljelijöiden useimmiten arvostavan lyhyttä, pääkohdat käsittelevää yhteenvetoa. Raportti toimii osin selvyyksenä tilakäynnistä ja pohjatietona seuraavalle tilakäynnin tekijälle, mutta myös muistilistana viljelijälle. Nämä tarpeet tulisi yhteensovittaa. Raportoinnissa tulisi mielestäni muistaa positiivinen kannustaminen sen ohella, että poikkeamiakin havaitaan.

5.5. Avoimia vastauksia

Ohessa muutamia poimintoja avoimista palautteista ja ajatuksiani niistä.

”Seuranta puuttuu”

”Jos aina käydään samoja asioita läpi (esim. hoitaja vaihtunut, eikä oikein vielä tiedä maataloudesta) ei ehkä päästä puusta pitkälle...”

”Asiantuntemusta alasta”

Kun tilakäynti on useimmiten neljän vuoden välein, on tärkeää olla lähtötietoja tilasta ja muistiinpanoja (raportti tms.) edelliseltä tilakäynniltä. Toimialan tunteminen on tärkeää.

”Yksi teema käynnillä, johon erityisesti pureudutaan (jaksaminen, työasennot, altisteet) ja se käytäisiin kunnolla läpi, eikä valtava paperimoniste, joihin vain tökitään rasteja”

”Riittävästi aikaa”

”Asiantuntijuutta ja perehtyneisyyttä käynnin tekijälle”

”Jos tilakäynti on jo suoritettu kerran riittäisi jonkinlainen tarkistus tai muutoksen läpikäynti, eikä samat asiat uudelleen monetta kertaa”

Näissä palautteissa korostuu asioihin paneutumisen tärkeys. Uskon, että vain kohdentamalla uusintatilakäynnit tietyn, asiakkaan tärkeäksi kokeman aiheen ympärille tämä on mahdollista toteuttaa.

”Kokoonpano vaihtelee ja hyvä niin!”

”Työterveyshuollon henkilöstön asenne/ asioiden esittämistapa vaikuttaa siihen halutaanko tilalla tehdä muutoksia toimintatavoissa tms. ihmisten hyvinvoinnin lisäämiseksi. Nipottamalla tai käskyttämällä homma ei toimi”

Toimijajoukko tilakäynnillä ei tarvitse aina olla sama. Mielestäni on hyvä toimintamalli tilakäyntiä sopiessa mieltä, keitä tilakäyntiin osallistuu ja näin useimmiten toimitaankin. Keskusteleva ja positiivinen henki tuo aina parempia tuloksia kuin negatiivinen ja virheitä korostava.

”Sain asiantuntijalta hyviä neuvoja ja työterveyshoitaja on meillä ehdoton ykkönen.”

”Kiitos käynnistä - on hyvä saada ulkopuolinen näkemys työhön ja käydä läpi asiat.”

”Aidosti kiinnostunut työhyvinvoinnistamme oman osaamisalueensa osalta. ei mitään yleistä höpinää.”

Monta onnistunutta tilakäyntiä on tehty ja useampi vastaaja toivoi työterveys-
huollon henkilöstön yhteydenottoa useamminkin.

”Enemmän painotusta henkiseen jaksamiseen. Avoimempaa keskustelua.”

*”Käynnin tekijöillä oli ennakoasenne että kaikilla maanviljelijöillä on riski men-
taaliongelmiin ja vaikka olen innostunut työstäni asiaa käännettiin koko ajan
siihen”*

*”Tilakäynti ei saa olla lomakkeen mukaan tehtyä, kahta samanlaista tilaa ei
ole”*

Henkinen hyvinvointi on aiheena tärkeä, mutta yksilöllisyys ja asiakkaan kuun-
telemisen tärkeys on ensisijaista.

*”Onnistunut käynti kun voin todeta, että oivalsin jotain aivan uutta
työhöni liittyen.*

”Oma maatalouteen erikoistunut työterveyshuoltoryhmä olisi hyvä.

*”Jotakin uudistusta kaipaisi, reippautta, yhteydenottoja, ennakoivaa apua; jak-
samiseen, fyysiseen kuntoon, parisuhteeseen jne.”*

Vain muutama yksittäinen vastaaja koki tilakäynnin täysin turhaksi. Suurin osa
piti tilakäyntiä ja nykyistä toimintamallia pääsääntöisesti hyvänä. Aihe koetaan
tärkeäksi ja siihen pääsääntöisesti ollaan valmiita käyttämään aikaa, kunhan
siitä koetaan koituvan konkreettisia hyötyjä.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Asiakastyytyväisyys työterveyshuollon palveluihin tilakäynti mukaan lukien on
hyvällä tasolla niin valtakunnallisesti, kuin myös Länsi-Suomessa. Tilakäynnit
koetaan positiivisena varmasti osin myös sen vuoksi, että kyseessä ei ole tarkas-
tus, vaan viljelijän eduksi suoritettava selvitys. Vaatimustaso todennäköisesti ko-
rostuu, jos tilakäynnistä aiheutuu kustannuksia yrittäjälle, kun korvauskatto yli-
tetään. Tosin myös aika on maatalousyrittäjille arvokasta. Alueittain eroja löytyy
niin Satakunnan kuin Varsinais-Suomen alueelta. Näitä paikallisia tuloksia pysty-
tään hyödyntämään alueellisesti ja tuomaan esille muun muassa työterveyshuol-
lon yhteistyöryhmän kokouksissa tai muussa sopivassa yhteydessä, niin kuin on
jo tehtykin.

Mitä isompi tilakoko, sen suuremmalla todennäköisyydellä työterveyshuoltoon
on liitytty. Maatalouden rakennemuutoksen myötä tilakoko on kasvanut ja kas-
vaa edelleen. Lisäksi tilan ulkopuolisten työntekijöiden määrä maataloilla kasvaa.
On todennäköistä, että kun työntekijälle tehdään työterveyshuollon sopimus
(pakollinen), niin viljelijälle itselleenkin tehdään, jos sellaista ei ole vielä ollut.
Näin ollen voi ajatella, että työterveyshuollon kattavuus maatalousyrittäjien kes-
kuudessa lisääntyy.

Käynnissä olevalla sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksella on tarkoitus uudis-
taa sosiaali- ja terveydenhuollon rakenne, palvelut ja rahoitus. Kuten Jorma Mä-

kitalo toteaa: Sote-uudistus koskee julkisesti rahoitettua sosiaali- ja terveydenhuoltoa eli kuntien ja kuntayhtymien järjestämiä palveluita. Työterveyshuolto ei kuulu tähän joukkoon. Työterveyshuolto on työnantajien työntekijöilleen järjestämää terveydenhuoltoa, jonka rahoittavat työnantajat ja työntekijät. (Mäkitalo J, Työterveyslaitos 2017). Näin ollen uudistus ei suoraan koske työterveyshuoltoa, mutta vaikuttaa toimintakenttään voimakkaasti ja määriteltäväksi jää työterveyshuollon ja sote- toimijoiden roolit ja tehtävä yhteistyö. Kuten Hanna Hakulinen Työterveyslaitokselta toteaa: ”Työterveyshuollon roolia osana sotemuutosta on kehitettävä ja tutkittava. Tarvitaan linjauksia työterveyshuollon roolista sekä yhteistyörakenteita ja alueellisia toimintamalleja.” (Hakulinen H, Työterveyslaitos 2018)

Näiden muutosten myötä on oiva tilaisuus miettiä maatalousyrittäjää parhaiten palvelevia toimintamalleja työterveyshuollon toteuttamiseen tilakäynti mukaan lukien.

Palvelun hyvää laatua varmistaa, että työterveyshuollon toimijalla on enemmän kuin yksi maatila-asiakas. Vuonna 2017 sekä julkisella, että yksityisellä palveluntarjoajalla pienin asiakasmäärä oli 1 asiakas. Suurin asiakasmäärä oli julkisella palveluntarjoajalla (634 asiakasta). Yksityisellä palveluntarjoajalla suurin asiakasmäärä oli 287 asiakasta. (Strömberg 2018)

Tulevaisuudessa yhteiskehittäminen tilakäynnillä tulisi olla yhtenä vaihtoehtona täydentämässä työterveysyhteistyötä. Nämä voisivat olla ns. suunnattuja tilakäyntejä perusselvitysten lisäksi, joita työterveyshuollon ammattilainen ohjaa. Yhteiskehittämisessä olisi mukana yrittäjäkollegat havainnoimassa ja oppimassa itsekkin. Yhteiskehittämisessä voitaisiin hyödyntää jo olemassa olevia yhteistyöverkostoja tai luoda kokonaan uusia. Osallistuessaan myös muiden viljelijöiden tilakäynteihin, viljelijä on useammin työterveyteen liittyvien asioiden äärellä. Silloin työterveysnäkökulma pysyisi mahdollisesti paremmin esillä omassa toiminnassa.

Kokemukset tällaisesta työterveysyhteistyöstä ovat olleet hyviä (Maatalousalan hyvä työterveyshuoltokäytäntö, 45)

Kyselyyn vastaajista yhdelläkään tilalla Länsi-Suomen alueella ei ollut vielä tehty tämänkaltaista tilakäyntiä. ProAgrialla neuvontajärjestönä on paljon osaamista ja kokemusta pienryhmien kouluttamisesta eri tuotannonaloilla, jota voisi hyödyntää myös työterveyshuollon palveluissa.

Käytännössä olen huomannut, että työterveyshuollon asiakkailta ei useinkaan ole tietoa siitä, että tilakäyntiin on mahdollisuus useammin kuin neljän vuoden välein. Erityisen tarpeen vuoksi on mahdollista tehdä tilakäynti tiheämmin ja käytettävissä on vuosittainen sairausvakuutuslain mukainen korvaus ja valtion avustus. Toki tilakäyntien tekemiseen tiheämmin tarvitaan resursseja työterveyshenkilöstöltä ja muilta työterveyshuollon toimijoilta.

Tilakäynnit ja poikkeamien havaitseminen itsessään ei paranna mitään, jos yrittäjä ei sitoudu työolojen kehittämiseen. Työolojen paranemisen kannalta tärkeintä olisi asenteisiin vaikuttaminen ja mielenkiinnon herättäminen työterveyttä kohtaan. Tilat itse ovat vastuussa kehittämisideoiden toteutuksesta ja vasta kun itse koetaan asia tärkeäksi, tehdään muutoksia työympäristössä ja toimintatavoissa. Kuten neuvonnassa yleisesti, niin myös työterveyteen liittyvässä neuvonnassa avainasemassa lienee yhä vain enemmän ns. konsultoiva työote.

Asioita pohditaan ja ratkaisuja etsitään yhdessä tasaveroisesti ja avoimesti keskustellen. Maatilayritysten rakennemuutoksen myötä tilakoko on kasvanut ja kasvaa edelleen tulevaisuudessa. Tilat ovat yhä useammin maatilayrityksiä, joissa johtaminen ja yrittäjäominaisuudet ovat tärkeitä koko tilan toiminnan ja siten myös työterveyden kannalta.

LÄHTEET

Hakulinen Hanna, 2017, Työterveyslaitos, haettu 28.2.2018

<https://www.ttl.fi/tutkimushanke/tyoke-verkostoilla-tehoa-soteen-tyokyvyn-tukeen-ja-tyoikaisten-terveyteen-2017-2020/>

Heikkinen, J., Kinnunen, B., Kotilainen, E., Mäittälä, J., Torpström, A. (2016). *Maatalousalan hyvä työterveyshuoltokäytäntö*. Helsinki: Työterveyslaitos.

Hirvonen, M., Kinnunen, B., Koponen, M., Louhelainen, K., Mäittälä, J., Perkiö-Mäkelä, M., Sipponen, J., Torpström, A. (2016). *Työterveys ja maatalous Suomessa 2014*. Helsinki: Työterveyslaitos.

Kansaneläkelaitos Kela 2018, haettu 18.1.2018 osoitteesta

<http://www.kela.fi/tyoterveyshuollon-sisalto>

Kansaneläkelaitos Kela 2018, haettu 11.1.2018 osoitteesta

<http://www.kela.fi/tyoterveyshuolto-maara>

Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela 2018, haettu 16.3.2018

<https://www.mela.fi/fi/ajankohtaista/liity-maatalousyrittajien-tyoterveyshuoltoon-syyskuun-aikana>

Maatalousyrittäjien eläkelaitos tilastot

<http://tilastot.mela.fi/kuntatilastot.php>

Mäkitalo Jorma, 2017, Työterveyslaitos, haettu 10.1.2018 osoitteesta

<https://www.ttl.fi/miten-tyoterveyshuolto-niveltyy-osaksi-sotea/>

Sairausvakuutuslaki 1224/2004, haettu 20.1.2018 osoitteesta

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20041224>

Sosiaali- ja Terveysministeriö ,2018, haettu 19.3.2018 osoitteesta

<http://stm.fi/tyoterveyshuolto>

Strömberg M. (2018) Tilastotietoa. Sähköpostiviesti tekijälle 11.4.2018

Työterveyshuoltolaki 1383/2001, haettu 3.2.2018 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/smur/2001/20011383>

Valtioneuvoston asetus hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteista, työterveyshuollon sisällöstä sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta, haettu 20.1.2018 osoitteesta

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20130708>

Maatalousyrittäjien työterveyshuollon tilakäynnin asiakaspalaute**1. Vastaajan ikä ***

- alle 40 vuotta
- 40-65 vuotta
- yli 65 vuotta

2. Vastaajan sukupuoli *

- nainen
- mies

3. Tilan päätuotantosuunta *

Kasvinviljely

- viljanviljely
- erikoiskasvien viljely
- muu, mikä
-
-

Kotieläintuotanto

- nautakarjatalous
- sikatalous
- siipikarjatalous
- muu, mikä
-
-

4. Tilan viljelypinta- ala *

- alle 30 ha
- 31-100 ha
- yli 100 ha

5. Tilan postinumero *

---

5 merkkiä jäljellä

6. Päätoimisuusaste *

(maatalouden osuus ansiotuloista)

yli 75 %

alle 75%

7. Työterveyshuoltoon on liittytty

alle 5 vuotta sitten

yli 5 vuotta sitten

8. Miksi liityitte työterveyshuoltoon

(ensisijainen syy)

---

9. Mielestäsi paras ajankohta tilakäynnin tekemiseen

kevät

kesä

syksy

talvi

10. Yleisarvosana tilallasi tehdyille käynnille

(asteikolla 1= huonoin 5=paras)

1

2

3

4

5

11. Tilakäyntiin osallistui

- työterveyshoitaja
 fysioterapeutti
 lääkäri
 maatalouden asiantuntija
 muu, mikä?
 _____

12. Arvosana toimijoittain (asteikolla 1= huonoin 5= paras)

	1	2	3	4	5
työterveyshoitaja	☐	☐	☐	☐	☐
fysioterapeutti	☐	☐	☐	☐	☐
lääkäri	☐	☐	☐	☐	☐
maatalouden asiantuntija	☐	☐	☐	☐	☐
muu, mikä? _____	☐	☐	☐	☐	☐

13. Ensisijaisesti tilakäyntiin **tulisi mielestäsi osallistua (työterveyshoitaja, fysioterapeutti, lääkäri, maatalouden asiantuntija, psykologi, muu mikä?)**

1

_____

2

_____

3

_____

14. Mielestäsi paras toimintamalli tilakäynnin tekemiseen olisi:

- tilavierailu useamman henkilön ryhmänä
 tilavierailu 1 henkilön tekemänä, tekijä?
 _____
- tilakäynnit ohjattuna pienryhmänä viljelijöiden kesken
 muu, mikä?
 _____

15. Toivotko, että tilakäynnillä

- seurataan työn tekemistä
- keskustellaan varsinaisen työnteon ulkopuolisena aikana

16. Mitä aihealueita näet hyödylliseksi/ toivot tilakäynnillä käsiteltävän (voit valita useita):

- altisteet (fysikaaliset, kemialliset, biologiset)
- suojaimet
- tapaturmavaarat
- henkinen hyvinvointi
- tilan johtaminen
- ensiapu ja alkusammutus
- muu, mitä?

---

17. Omat terveiset maatalousyrittäjien työterveyshuollon tilakäyntiin liittyen

---

708/2013

Annettu Helsingissä 10 päivänä lokakuuta 2013

Valtioneuvoston asetus hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteista, työterveyshuollon sisällöstä sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään työterveyshuoltolain (1383/2001) 3 §:n 2 momentin ja 12 §:n 4 momentin nojalla:

1 § Työterveysyhteistyö

Työnantajan ja työntekijöiden tai heidän edustajiensa sekä työterveyshuollon on tehtävä suunnitelmallista ja tavoitteellista yhteistyötä työterveyshuoltolain toteuttamiseksi.

2 § Työterveyshuolto ja terveydenhuollon yhteistyö

Työterveyshuollon on tehtävä työpaikan tarpeista lähtevää suunnitelmallista ja moniammatillista yhteistyötä perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja kuntoutuksen kanssa.

3 § Työterveyshuollon toimintatapa

Työterveyshuollon on toimittava asiakaslähtöisesti, riippumattomasti, eettisesti, luottamuksellisesti, monitieteisesti ja moniammatillisesti.

Työterveyshuollon toimintaan on sisällytettävä työterveysyhteistyössä työpaikan tarpeiden arviointi, toiminnan suunnittelu, vaikuttavuuden seuranta ja arviointi sekä laadun parantaminen.

Kuva 1.   **4 §**
Kuva 2.   **Toteuttaminen**

Työterveyshuollon sisältöä määriteltäessä on selvitettävä:

- 1) työn fyysikaaliset, kemialliset ja biologiset altisteet;
- 2) työn fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen kuormittavuus;
- 3) työntekijän terveydentila sekä työ- ja toimintakyky;
- 4) työntekijän yksilöllisistä ominaisuuksista aiheutuva erityinen ja muu sairastumisen vaara;
- 5) työstä johtuva ammattitaudin, tapaturman sekä väkivallan vaara ja uhka;
- 6) työperäiset ja muut työhön liittyvät sairaudet;
- 7) työaikajärjestelyt;
- 8) työolosuhteiden ja henkilöstön muutostilanteet;

- 9) henkilöstörakenne ja henkilöstön tila;
- 10) työ- ja palvelussuhdemuotoihin liittyvät terveydelliset vaarat ja haitat;
- 11) työpaikan mahdollisuudet yksilöllisiin työjärjestelyihin työntekijän työkyvyn perusteella;
- 12) edellä mainittujen ja mahdollisten muiden tekijöiden yhteisvaikutukset.

Työterveyshuollon on selvitettävä 1 momentissa mainitut seikat siten, että se voi asiantuntijana tehdä ehdotuksia työnantajalle tai tämän edustajalle:

- 1) toimenpiteistä ja menettelytavoista työn, työympäristön ja työmenetelmien parantamiseksi ja kehittämiseksi sekä terveysvaarojen ja -haittojen ehkäisemiseksi;
- 2) työntekijään ja eri työntekijäryhmiin kohdistuvista toimenpiteistä terveydentilan seuraukseksi ja terveyden ja työkyvyn ylläpitämiseksi ja edistämiseksi työuran eri vaiheissa;
- 3) työyhteisön kehittämiseksi;
- 4) työkyvyn hallinnan, seurannan ja varhaisen tuen hyvistä käytännöistä mukaan lukien työhön paluun tukeminen.

Kuva 3. 5 §

Kuva 4. **Toiminnan laadun ja vaikuttavuuden arviointi ja seuranta**

Työterveysyksiköllä on oltava hyvää työterveyshuoltokäytäntöä noudattava kirjallinen laatu- ja järjestelmä.

Kuva 5. 6 §

Kuva 6. **Työpaikkaselvityksen tekeminen**

Työterveyshuollon toiminnan suunnittelun on perustuttava työpaikkaselvitykseen. Työpaikkaselvityksessä on arvioitava työstä, työympäristöstä ja työyhteisöstä aiheutuvien terveysvaarojen ja haittojen, kuormitustekijöiden sekä voimavarojen terveydellistä merkitystä ja merkitystä työkyvylle. Tiedot on kirjattava selvityksestä tehtävään asiakirjaan.

Työpaikkaselvitys on tehtävä toimintasuunnitelman laatimiseksi työterveyshuoltoa aloitettaessa, sen muuttamiseksi tai tarkistamiseksi työpaikan työolosuhteiden olennaisesti muuttuessa, työterveyshuoltoon kertyneen tiedon perusteella tai työterveyshuollon toimintasuunnitelman mukaisin määräajoin. Työpaikkaselvitystä tehtäessä on hyödynnettävä työnantajan omaa riskinarviointia.

Yhteisillä työpaikoilla työnantajan on annettava työpaikkaselvityksen laatimiseksi tiedot, jotka ovat tarpeen työntekijöille työstä aiheutuvan terveydellisen vaaran tai haitan arvioimiseksi ja ehkäisemiseksi.

Kuva 7. 7 §

Kuva 8. **Terveystarkastuksen tekeminen**

Terveystarkastuksella selvitetään terveydentila ja työ- ja toimintakyky sekä kliinisillä tutkimuksilla että muilla tarkoituksenmukaisilla luotettavilla menetelmillä.

Sen lisäksi mitä muussa laissa säädetään, terveystarkastus on järjestettävä:

- 1) työntekijän iän, sukupuolen, fysiologisen tilan sekä työstä johtuvien terveyden vaarojen ja haittojen sitä edellyttäessä;
- 2) tarvittaessa työaikajärjestelyjen perusteella;
- 3) uusien käyttöön otettavien teknologioiden, menetelmien ja aineiden terveysvaikutusten sitä edellyttäessä;
- 4) tarvittaessa työntekijän terveydentilan toteamiseksi ja tarvittavan jatkoseurannan suunnitteleminen altistumisen loputtua;
- 5) työn terveydellisten erityisvaatimusten perusteella;
- 6) tarpeen vaatiessa työtehtävien olennaisesti muuttuessa tai työuran eri vaiheissa;
- 7) työntekijän terveydentilan, työkyvyn tai työhön liittyvien sairauksien ja oireiden sitä edellyttäessä;
- 8) työssä selviytymisen mahdollisuuksien arvioimiseksi ja tukemiseksi sekä tarvittaessa työn sopeuttamiseksi työntekijän voimavaroihin, terveydellisiin edellytyksiin ja työ- ja toimintakykyyn;
- 9) tarvittaessa ennen palvelussuhteen päättymistä terveyden ja työkyvyn arvioimiseksi ja työllistymisen terveydellisten edellytysten selvittämiseksi sekä suunnitelman laatimiseksi terveyden ja työkyvyn ylläpitämisestä ja jatkotoimiin ohjaamisesta.

Terveystarkastusta tehtäessä on otettava huomioon työntekijän terveydentilan ja työ- ja toimintakyvyn kokonaisuus ja erityisesti työn ja terveyden välinen yhteys. Terveystarkastuksen perusteella arvioidaan ohjauksen ja neuvonnan tarve ja laaditaan henkilökohtainen terveys-suunnitelma yhteistyössä työntekijän kanssa työkyvyn tukemiseksi.

Kuva 9. **8 §**
 Kuva 10. **Työntekijöiden työssä selviytymisen seuranta ja edistäminen sekä kuntoutukseen ohjaaminen**

Työkykyä ylläpitävä toiminta on toteutettava ensisijaisesti työpaikan sisäisin toimenpitein ja sen painopisteen on oltava ehkäisevässä toiminnassa.

Työnantajan on järjestettävä työntekijän työssä selviytymisen seuranta ja edistäminen työterveyshuollon ammattihenkilöitä ja asiantuntijoita käyttäen.

Työkyvyn ylläpitämisen perustana on työterveysyhteistyössä sovittu toimintakäytäntö. Työnantajan on ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin työntekijän työkyvyn edistämiseksi, ylläpitämiseksi, palauttamiseksi ja seuraamiseksi mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Toimenpiteiden on suuntauduttava työntekijän työhön, työjärjestelyihin, työvälineisiin, työympäristöön, työyhteisöön, työntekijän ammatilliseen osaamiseen, terveyteen ja työkykyyn.

Jos työpaikalla tai työterveysyhteistyössä tehtävillä järjestelyillä ei ole mahdollista riittävästi tukea vajaakuntoisen työntekijän työkykyä, häntä on neuvottava hoitoa ja kuntoutusta koskeissa asioissa tai hänet on tarvittaessa ohjattava hoitoon taikka ammatilliseen, lääkinnälliseen tai sosiaaliseen kuntoutukseen.

Työterveyshuollon on sovitettava yhteen työkykyyn ja työhön paluuseen liittyviä hoito- ja kuntoutustoimenpiteitä.

Kuva 11. 9 §
 Kuva 12. Neuvonta ja ohjaus

Työterveyshuollon on arvioitava ohjauksen ja neuvonnan tarve työpaikkaselvityksellä, terveystarkastuksilla ja muilla työterveyshuollon menetelmillä. Neuvontaa, ohjausta ja palautetta on annettava yksilöllisesti tai tarpeen mukaan ryhmätoimintana. Neuvonta ja ohjaus ja palautteen antaminen sisällytetään työterveyshuollon toimintasuunnitelmaan ja henkilökohtaisiin terveystuunnitelmiin.

Kuva 13. 10 §
 Kuva 14. Neuvonnan ja ohjauksen sisältö

Työterveyshuollon ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden on annettava neuvontaa, ohjausta ja palautetta työnantajalle ja työntekijöille:

- 1) työterveyshuollon tavoitteista ja sisällöstä toimintaa aloitettaessa ja toiminnan eri vaiheissa;
- 2) työssä ja työpaikalla esiintyvistä terveysvaaroista ja -haitoista, niiden merkityksestä ja niiltä suojautumisesta sekä ensiapujärjestelyistä;
- 3) terveellisistä ja turvallisista työmenetelmistä työtä aloitettaessa ja tarvittaessa työn kestäessä;
- 4) ammattitaudeista ja työtapa-turmista sekä niiden ehkäisystä;
- 5) työperäisistä sairauksista ja muusta työhön liittyvästä sairastavuudesta;
- 6) työn, työympäristön ja työyhteisön kehittämisestä sekä työntekijän terveyden ja työkyvyn ylläpitämisestä ja edistämisestä sekä työkyvyttömyyden ehkäisemisestä työuran eri vaiheissa;
- 7) terveyttä ja työkykyä ylläpitävien ja edistävien voimavarojen merkityksestä;
- 8) työmenetelmiin, työjärjestelyihin ja työaikoihin sekä työpaikan olosuhteisiin ja niiden muutoksiin liittyvistä terveysvaaroista ja -haitoista ja niiden hallinnasta;
- 9) päihteiden väärinkäytön ehkäisystä sekä päihdeongelmaisten varhaisesta tunnistamisesta sekä hoidosta ja hoitoon ohjaamisesta;
- 10) työhön liittyvän fyysisen väkivallan sekä häirinnän ja epäasiallisen kohtelun ehkäisemisestä ja hallinnasta;
- 11) työttömyyden uhatessa;
- 12) henkilöstön terveystuosten kaventamiseksi;
- 13) työterveysyhteistyöstä ja työkyvyn hallinnan, seurannan ja varhaisen tuen toimintakäytännön järjestämisestä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettut seikat on otettava huomioon annettaessa selvitys työntekijän työn kuormittavuudesta.

Neuvonnan ja ohjauksen järjestämisessä työterveyshuollon on omalta osaltaan otettava huomioon työhön perehdyttämiseen ja opastamiseen liittyvä työturvallisuus- ja työterveysneuvonta.

Kuva 15. **11 §**
 Kuva 16. **Ensiapuvalmius**

Työterveyshuollon on osallistuttava työturvallisuuslain (738/2002) 46 §:ssä tarkoitetun ensiavun järjestämiseen.

Työpaikkaselvityksessä on arvioitava ensiapuvalmiuden tarve. Suunnittelussa on otettava huomioon ensiaputaitojen ja -välineiden tarve ja työpaikan erityisvaatimukset. Suunnittelu on toteutettava tarvittaessa väestönsuojelu- ja pelastustoimesta sekä ensihoidosta vastaavien organisaatioiden edustajien kanssa. Suunnittelussa on otettava huomioon ensiapuvalmius suur- onnettomuuden sattuessa.

Ensiavun järjestämiseen kuuluu myös työstä tai työtilanteista johtuvien psyykkisten reaktioiden hallitsemiseksi tarpeellinen neuvonta ja ohjaus.

Kuva 17. **12 §**
 Kuva 18. **Työterveyshuollossa toimivat lääkärit**

Työterveyshuollossa päätoimisesti toimivan laillistetun lääkärin on oltava työterveyshuollon erikoislääkäri. Päätoimiseksi katsotaan henkilö, joka työskentelee työterveyshuollon tehtävissä keskimäärin 20 tuntia tai enemmän viikossa.

Työterveyshuollossa osa-aikaisesti toimivalla laillistetulla lääkäriellä on oltava vähintään viidentoista opintopisteen laajuinen työterveyshuollon koulutus kahden vuoden kuluessa siitä, kun hän siirtyy työterveyshuollon tehtäviin.

Mitä edellä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei sovelleta erikoistuvaan lääkäriin, vaan tästä säädetään erikseen erikoislääkärin ja erikoishammaslääkärin tutkinnoista annetussa asetuksessa (420/2012).

Kuva 19. **13 §**
 Kuva 20. **Työterveyshuollossa toimivat terveydenhoitajat**

Työterveyshuollossa toimivalla laillistetulla terveydenhoitajalla on oltava terveydenhoitajan pätevyys ja lisäksi vähintään viidentoista opintopisteen laajuinen työterveyshuollon koulutus kahden vuoden kuluessa siitä, kun hän siirtyy työterveyshuollon tehtäviin.

Kuva 21. **14 §**
 Kuva 22. **Työterveyshuollon asiantuntijat**

Työterveyshuollon asiantuntijalla on riittävät tiedot työterveyshuollosta, jos hänellä on:

- 1) laillistetun fysioterapeutin pätevyyden lisäksi vähintään viidentoista opintopisteen laajuinen työterveyshuollon koulutus kahden vuoden kuluessa siitä, kun hän aloittaa asiantuntijatoiminnan;
- 2) laillistetun psykologin pätevyyden lisäksi vähintään viidentoista opintopisteen laajuinen työterveyshuollon koulutus kahden vuoden kuluessa siitä, kun hän aloittaa asiantuntijatoiminnan; tai
- 3) työhygienian, sosiaalialan, ergonomian, teknisen, maatalouden, työnäkemisen, ravitsemuksen, puheterapian, tai liikunnan alan soveltuva korkeakoulu-, tai muun vastaavan alan aikaisemman ammatillisen tutkinnon lisäksi vähintään kahden opintopisteen laajuinen työterveyshuollon koulutus.

Kuva 23. 15 §
Kuva 24. Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

Tällä asetuksella kumotaan hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteista, työterveyshuollon sisällöstä sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta annettu valtioneuvoston asetus (1484/2001).

Työterveysyksiköllä on oltava 5 §:ssä tarkoitettu kirjallinen laatujärjestelmä viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2016.

Ne työterveyshuollossa toimivat terveydenhuollon ammattihenkilöt ja asiantuntijat, jotka ovat tämän asetuksen voimaan tullessa päteviä toimimaan työterveyshuollossa, ovat tämän asetuksen säännösten estämättä edelleen päteviä nykyisiin ja niitä vastaaviin työterveyshuollon tehtäviin.

Helsingissä 10 päivänä lokakuuta 2013

Sosiaali- ja terveysministeri
Paula Risikko

Hallitusneuvos
Liisa Katajamäki

TYÖOLOSELVITYS

Maatalousalan työterveyshuolto

Päivämäärä

Selvityksen tekijä(t), nimi ja ammatti
Selvitystapa ☐ Tilakäynti ☐ Työlohaastattelu

TYÖVOIMA- ja TILATIEDOT

Yrittäjät, joita selvitys koskee	Nimi / nimet		
	Tilan pää- ja sivutuotantosuunta / eläinmäärä / viljelyala		
Töitä tekevät perheenjäsenet			
Palkatut työntekijät			
Päivittäinen työaika		h / pv	huomioita työajan käytöstä
	Yrittäjä		
	Yrittäjä		
	Perheenjäsen		
	Työntekijä		
Tilan johtaminen / kirjalliset työt	Laatujärjestelmä / kirjanpito / tukien hakeminen / tuotantosuunnitelmat		
Työnjako	Töiden jakautuminen tilalla / töiden ulkoistaminen / ulkopuolisen työvoiman käyttö / lomitus		
Ansiotyö tilan ulkopuolella / liitännäiselinkeinot	Kuka tekee / työajan määrä		
Metsätyöt			

Koneiden huolto- ja korjaustyöt	
Rakennus- ja kunnossapitotyöt	
Koneiden aiheuttama melu ja tärinä sekä tapaturmanvaara - istuminen - työn tauotus	Ajettavat työkoneet / kuka ajaa / ajomäärä Käsityökalut / kuka käyttää / käyttömäärä
	Havaintoja koneiden kunnosta, suojauksesta ja kytkentälaitteista

Tuotanto- ja varastorakennukset sekä materiaalin käsittely	Tilan rakennukset (tuotantorakennukset, konehalli, varastorakennukset, kuivaamo,...)	
	Viljan kuivatus / säilöntä ☐ Kylmäilmakuivuri ☐ Lämminilmakuivuri ☐ Hapotus	
	Heinän kuivatus ☐ Varastokuivuri ☐ Muu, mikä	
	Väkirehun varastointi ☐ Säkki ☐ Siilo ☐ Muu, mikä	
	Säilörehun varastointi ☐ Pyöröpaali (muovissa) ☐ Laakasiilo ☐ Auma ☐ Salvosiilo ☐ Tornisiilo	
	Muut rehut	
	Rehujen siirrot (käsityötä / koneellistettu / automatisoitu)	
	Väkilannoitteiden käsittely ☐ Suursäkeissä ☐ Irtolannoitteena ☐ Säkeissä, yhteensä tonnia / vuosi	
	Kuivikkeet ☐ Puru ☐ Olki ☐ Turve ☐ Muu, mikä	Kuivikkeiden laatu
	Lannankäsittely ☐ Kuivalanta ☐ Lietelanta ☐ Kuivikepohja	Lisätietoa lannankäsittelystä
	Ilmanvaihtotapa kotieläinrakennuksessa ☐ Luonnollinen ☐ Koneellinen ☐ Ilman poisto yläkautta ☐ Ilman poisto alakautta Huomioita ilmanvaihdosta ja olosuhteista sisällä:	Hakelämmitys

KASVINVILJELYTYÖT

Yleistä			
Peltojen sijainti, etäisyydet lohkoille			
Työ	Kuka tekee ja kuinka paljon	Työn kuvaus	Kuormittuminen / altistumi- nen työssä
Maanmuokkaustyöt (äestys, kyntö)			
Kylvö / istutus			
Kasvinsuojelutyöt / peittäus			
Säilörehun teko ja va- rastointi			
Viljan puinti, kuiva- tus ja varastointi			
Perunan / sokerijuu- rikkaan sadonkorjuu- työt			
Varastointi ja kaup- pakunnostus			

Marja- ja avomaavi- hannesten viljelytyöt			
--	--	--	--

KOTIELÄINTYÖT**Nautakarjan hoitotöiden tekeminen**

Navettatyyppejä	☐ parsinavetta ☐ pihatto	Havaintoja parsilypsystä tai lypsiasemasta (malli, säädettävä lattia, lypsinten irroittimet, lypsykiskot, ...)	
Työ	Kuka tekee ja kuinka paljon	Työn kuvaus	Kuormittuminen / altistuminen työssä
Säilörehun jako			
Kuivan heinän jako			
Väkirehun jako - lehmät / muu karja - viljan käsittely			
Lannanpoisto - lehmät / muu karja - parsien puhdistus - lantakäytävät			
Kuivittaminen - vasikat			
Lypsy			
Karjan juottaminen - vasikat			
Karjan puhdistus / karvanleikkaus			
Eläinten siirrot sisällä ja ulkona - ikäryhmittely - lastaaminen autoon			
Eläinten hoito, lääkitys - sorkanhoito - nupoutus			
Valvontatyöt / kamera-valvonta - poijitukset			
Navetan puhdistus			

KEMIALLISET ALTISTEET

Altistumisen kannalta merkittävien kemikaalien käsittely

Lisätietoa kemikaalien ominaisuuksista ja terveysriskeistä sekä suojautumisohteja löydät käyttöturvallisuustiedotteista (KTT).

Ohje: googleta kemikaalin kaupan nimi, jolloin yleensä löydät sen KTT:n (www.google.fi).

Kuka käyttää, kuinka paljon, kuinka usein?

Uudet kemikaalimerkit

Vanhat kemikaalimerkit

Kemikaali	Kauppanimike																		
Pesuaineet, desinfiointiaineet																			
Rehujen säilöntäaineet																			
Kasvinsuojeluaineet																			
Polttoaineet, öljyt, liuottimet																			
Kasvinsuojelutöiden tekeminen	Käyttöaika, päivää/vuosi	Huomioita käytöstä																	
☐ Traktoriruiskulla																			
☐ Reppuruiskulla																			
☐ Kuivapeittäus																			
☐ Nestepeittäus																			

HENKILÖKOHTAINEN SUOJAUTUMINEN

Suojain	Missä töissä on käytössä / kuka käyttää	Missä töissä tarvitaan
Hengityksensuojaimet		
Kuulonsuojaimet		
Suojakäsineet / ihon suojaus		
Turvajalkineet		
Kasvojen- / silmien-suojaimet		
Metsätöiden suojaimet - metsurin suojarusteet - metsurin taukotakki - EA-välineet ja puhelin		

TILAN ENSIAPU- ja PELASTUSVALMIUS

Ensiapukoulutus - EA-1, hätäensiapu	
Ensiapuvälineet - sijainti ja sisältö	
Ensiapuohjeet	
Pelastussuunnitelma	
Alkusammutuskalusto - sammuttimet, vesiletku	

TILAN LAPSITURVALLISUUS

Huomioita lapsiturvallisuuksien vaikuttavista tekijöistä
--

Lisätietoja, suunnatun tai erityisselvityksen tarve

HUOMIOITAVAA

Mikä on yrittäjien itsensä mielestä olennaista työhyvinvoinnin kannalta?

Sattuneet tapaturmat? Työhön liittyvät oireet / sairaudet?

Tilalla vierailevat: meijerin / teurastamon edustaja, eläinlääkäri, maatalousneuvoja, harjoittelija, sukulaiset

Työnantajan velvoitteet: riskinarviointi, perehdytys, työterveyshuollon järjestäminen

Tilan sähköturvallisuus

VOIMAVARATEKIJÄT, harrastukset, lomat, ihmissuhteet

TYÖOLOJEN KEHITTÄMISSUUNNITELMA
Maatalousalan työterveyshuolto

Päivämäärä

Työterveysasema, osoite ja puhelin	
Palautteen antajat	
Tilan nimi, osoite ja puhelinnumero	
Palautteen saaja	
Yleistä	
Työjärjestelyt, työvoiman riittävyys	
TERVEYDENVAAROJA TYÖSSÄ ja TYÖOLOISSA 1. 2. 3.	KEHITTÄMISEHDOTUKSIA 1. 2. 3.

Työhygieenisiä mitaus-tuloksia	
Ohjeet henkilö-kohtaisesta suojautumisesta	<p>SUOSITETAAN HANKITTAVAKSI</p> <p>Hengityksensuojaimet: ☐ FFP2 ☐ FFP3 -kevytsuojain</p> <p>☐ Puolinaamari -suodattimella</p> <p>☐ Moottoroitu hengityksensuojain -suodattimella</p> <p>Muut suojaimet</p> <p>Muita suosituksia</p>
Ensiapu ja alkusammutuskalusto	<p>SUOSITETAAN ☐ Ensiapukurssin käymistä ☐ Kertauskurssia</p> <p>Ensiapuvälineet ☐ Tuotantorakennukseen ☐ Traktoriin ☐ Asuinrakennukseen ☐ Metsätöihin ☐</p> <p>Muita suosituksia ensiapuvalmiudesta</p> <p>SUOSITETAAN Alkusammutuskaluston hankkimista ☐ / kaluston määräaikaistarkastusta ☐</p>

Muita ohjeita	
Suunnitelmia jatkosta	
Allekirjoitus	